

A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság

v é g z é s e

Az ügy száma: Kfv.IV.37.453/2025/10.

A tanács tagjai: Dr. Sugár Tamás a tanács elnöke

Dr. Dobó Viola előadó bíró

Dr. Balogh Zsolt bíró

Dr. Figula Ildikó bíró

Dr. Kiss Árpád Lajos bíró

A felperes: Felperes1

Cím2

A felperes képviselője: Dr. Sánta Szabolcs Miklós ügyvéd

Cím6

Az I. rendű alperes: Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Vármegyei1
Regionális Igazgatósága

Cím1

Az I. rendű alperes képviselője: Dr. Jáger Kristóf András kamarai jogtanácsos

A II. rendű alperes: Külgazdasági és Külügyminisztérium

Cím3

A II. rendű alperes képviselője: Dr. Sente István kamarai jogtanácsos

A per tárgya: hontalansági ügyvel kapcsolatos közigazgatási jogvita

A felülvizsgálati kérelmet

benyújtó fél: az I. rendű alperes

A felülvizsgálni kért

jogerős határozat száma: a Fővárosi Törvényszék 11.K.700.052/2025/18. számú ítélete

Rendelkező rész

- A Kúria a Fővárosi Törvényszék 11.K.700.052/2025/18. számú ítéletét hatályon kívül helyezi és az ügyben eljáró bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítja;
- megállapítja, hogy a felülvizsgálati eljárásban az I. rendű alperesnek 30 000 (harmincezer) forint költsége merült fel.

A végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes a Palesztin Hatóság (a továbbiakban: PH) által kiállított útlevelemmel és személyi igazolvánnyal rendelkezik. 2018-ban tanulmányi célú tartózkodási engedéllyel érkezett Magyarországra, előtte a Gázai-övezetben élt, amely a Hamász belső, illetve Izrael külső kontrollja alatt áll. Az egyetemi tanulmányainak befejezését követően a felperesnek kétszer is elutasították munkavállalási célú tartózkodási engedély iránti kérelmét és kiutasították a Palesztin Autonóm Területekre. A második kérelmének elbírálása alatt, 2024. január 12. napján hontalanság megállapítása iránti kérelmet terjesztett elő az I. rendű

alperesnél azzal az indokkal, hogy Palesztina nem tekinthető önálló államnak a nemzetközi jog fogalmai szerint, és Magyarország sem ismeri el a II. rendű alperes 2020. március 20. napján kelt KKM/12827/3/2020Adm számú állásfoglalása (a továbbiakban: 2020. évi állásfoglalás) értelmében.

[2] Az I. rendű alperes a 2024. december 6. napján kelt 106-1-4335/2024-Ho számú határozatában elutasította a felperes hontalanság megállapítása iránti kérelmét. A határozat indokolása szerint az Egyesült Nemzetek Szervezete (röviden: ENSZ) keretében New Yorkban 1954. szeptember 28-án létrejött, a Hontalan Személyek Jogállásáról szóló Egyezmény kihirdetéséről szóló 2002. évi II. törvény (a továbbiakban: Hontalansági Egyezmény, Egyezmény) szellemisége, eredeti és kétség esetén hitelesnek tekinthető angol nyelvű szövege nem a jogi aktussal is megszerezhető állampolgárság (citizenship) hiányát tekinti a hontalanság megállapítása feltételének. Az Egyezmény szerint hontalan az, akit egyik állam sem ismer el honosaként, nemzetiségként. A II. rendű alperes a megkeresésre 2024. november 7. napján adott KKM/35518/2024/Adm állásfoglalásában (a továbbiakban: 2024. évi állásfoglalás) fenntartotta a 2020. évi állásfoglalásában foglaltakat. Az I. rendű alperes a 2024. évi állásfoglalás alapján arra a következtetésre jutott, hogy a felperest mind a PH, mind Izrael állam elismeri honosaként, a Gázai-övezetben élő nemzetiségként, hiszen rendelkezik az izraeli hatóság kontrollja alatt kibocsátott úti okmánnyal és személyi igazolvánnyal, továbbá bármikor visszatérhet lakóhelyére, a Gázai-övezetbe. Az I. rendű alperes álláspontja szerint tehát a felperes nem valószínűsítette hontalanságát a harmadik országbeli állampolgárok beutazására és tartózkodására vonatkozó általános szabályokról szóló 2023. évi XC. törvény (a továbbiakban: Btátv.) 245. § (1) bekezdése alapján.

A felperes keresete és az alperesek védekezése

[3] A felperes az I. és a II. rendű alperesek ellen előterjesztett keresetében elsődlegesen az I. rendű alperes határozatának megváltoztatását és a hontalanság megállapítását, másodlagosan a határozat megsemmisítését és az I. rendű alperes új eljárásra kötelezését kérte. Keresetében kiemelte, hogy I. rendű alperes tévesen és önkényesen értelmezte a Hontalansági Egyezmény hontalan fogalmát, és nem teljesítette maradéktalanul a tényállás tisztázási kötelezettségét. Álláspontja szerint a II. rendű alperes szintén valótlan, jogszabálynak ellentmondó, kirívóan okszerűtlen megállapításokat tett, továbbá nem értékelte az eljárás során beszerzett nyilatkozatokat és bizonyítékokat. Sérelmezte, hogy az állampolgárság fennállása kapcsán a II. rendű alperes az I. rendű alperes hatáskörét elvonva tett megállapításokat, míg azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy Magyarország Palesztinát államként ismeri-e el, csak utalás szintjén szerepel az, hogy Palesztina nem állam.

[4] Az I. rendű alperes a védiratában a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy a hontalanság megállapítása iránti kérelem elutasításának jogalapja a Hontalansági Egyezmény I. cikk 1. bekezdése volt, vagyis, hogy a felperes nem felel meg a „hontalan” fogalomnak. Megítélése szerint csak akkor lehetne a felperest hontalannak tekinteni, ha a PH által kiállított útlevéle birtokában sem térhetne vissza hazájába, azaz a Gázai-övezetbe, nem számítva az állampolgárságtól független korlátozásokat.

[5] A II. rendű alperes is a kereset elutasítását kérte. Védiratában vitatta a perbevonásának jogalapját arra hivatkozva, hogy nem szakhatóságként adott állásfoglalást. Kifejtette, hogy mind a felperes ügyében, mind a 2020-ban kiadott állásfoglalásában foglaltakat fenntartja, az I. rendű alperes döntését helyesnek tartja.

A jogerős ítélet

[6] Az elsőfokú bíróság ítéletével az I. rendű alperes határozatát megsemmisítette és az I. rendű alperest új eljárásra kötelezte.

[7] Az ítéletében a Hontalansági Egyezmény 1. cikk 1. bekezdésére és a Btátv. 8. § c) pontjára hivatkozva kifejtette, hogy az I. rendű alperes nem végezte el megfelelően a hontalan fogalomnak való megfelelés vizsgálatát. Álláspontja szerint „összemosódott a Hontalansági Egyezmény 1. cikk 1. bekezdése szerinti hontalan fogalomnak való megfelelés vizsgálata az 1. cikk 2. bekezdés (ii) pontja szerinti kizáró okéval, holott a kettőnek két különböző dologra kellene irányulnia és sorrendiséget kellene követnie.” Az adott kizáró ok vizsgálatára csak akkor kerülhetne sor, ha a felperes egyébként megfelel a hontalan fogalomnak. Vagyis amennyiben valószínűsítést nyerne, hogy nincs állampolgársága, meg kellene vizsgálni, hogy a Magyarországra érkezését megelőzően lakott-e olyan államban, ahol élvezhetett (és élvezhetne) az ottani állampolgárokéval egyenértékű gazdasági és szociális jogokat, és igenlő esetben rászorultság hiánya miatt kellene elutasítani a hontalanság megállapítása iránti kérelmét. Ehhez képest az I. rendű alperes a Btátv. 245. §-ának (1) bekezdése alapján azt állapította meg, hogy a felperes nem valószínűsította hontalanságát.

[8] Visszautalt e körben a törvényszék a Btátv. 90. §-ára és a Btátv. végrehajtásáról szóló 35/2024. (II. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Btávhr.) 241. § (1) bekezdésére is, amelyek alapján a hontalan státusz az „állampolgárság” hiányát jelenti. Az állampolgárság az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága (a továbbiakban: UNHCR) vonatkozó iránymutatása értelmében egy „állammal” az annak „joga” alapján fennálló kapcsolatot takar, vagyis nem értelmezhető valamely konkrétan azonosítható állam és jog nélküli, pusztán vallási, nyelvi, etnikai vagy nemzetiségi csoporthoz tartozásként. Ezzel összefüggésben utalt arra a követelményre, hogy az állampolgársághoz szükség van egy „államra” és annak „jogára”. Az „állam” fogalmával összefüggésben az államok jogairól és kötelezettségeiről szóló 1933. évi montevideói egyezményben (a továbbiakban: Montevideói Egyezmény) szereplő kritériumokra hivatkozott. Kifejtette, hogy az UNHCR iránymutatása megerősíti, hogy ebből a szempontból nem az adott entitás más állam általi elismertségének, hanem a nemzetközi jog által meghatározott feltételrendszernek (terület, lakosság, főhatalom) való megfelelésnek van jelentősége. Az I. rendű alperes Palesztina elismertsége kérdésében küldött megkeresést a II. rendű alperesnek, amely azonban helyesen mellőzte állásfoglalásában az ezzel kapcsolatos válaszadást, és okszerűen erősítette meg a perben, hogy irreleváns az elismertség. A II. rendű alperes 2020. és 2024. évi állásfoglalásai viszont említik mindazokat a tényeket és körülményeket, amelyekből kiderül, hogy Palesztina tekintetében nemzetközi jogi értelemben nem beszélhetünk államról.

[9] Rámutatott, hogy a II. rendű alperes állásfoglalásaiból kitűnő körülményekre alapítottnak nem lehet megállapítani, hogy Palesztina egy olyan állami entitás lenne, amelyik a saját joga által meghatározott szabályrendszer alapján állampolgárának tekintené a felperest, ezért ne felelne meg az Egyezmény 1. cikk 1. bekezdése és a Btátv. 8. § c) pontja szerinti hontalan fogalomnak. Megjegyezte továbbá, hogy az I. rendű alperes a „honosság” fogalmának használatával el is tért az állampolgárság fogalmától, a PH (és nem Palesztina) honosaként nevezte a felperest, holott a PH mint hatóság nyilvánvalóan nem állam.

[10] A törvényszék utalt arra is, hogy alperes által hivatkozott Kúria Kfv.II.38.067/2018/6. számú precedensképes ítéletében is nyitva marad annak kérdése, hogy melyik szerv szakmai feladata lenne a hontalan fogalomnak megfelelés és az UNRWA védelem vizsgálata, és hogy az izraeli jognak milyen szerepe lehet a palesztin állampolgárság kérdésének tisztázásában. Kiemelte, hogy nem lehet olyan elvárást támasztani a II. rendű alperessel szemben, hogy az végezzen teljes tényfeltárást és országinformáció-kutatást a hontalanság megállapítása iránti kérelem elbírálása szempontjából releváns valamennyi szempont tekintetében. A kérelmező meghallgatására vonatkozóan ugyanis a Btátv. 244. § (1) bekezdése értelmében az I. rendű alperes rendelkezik hatáskörrel, míg a II. rendű alperestől külügyi szakkérdésekben lehet állásfoglalást kérni, ám egy hontalansági kérelem elbírálása összességében nem külügyi szakkérdés, hanem a Btátv. 243. § (1) bekezdése értelmében idegenrendészeti hatósági hatáskör. Emiatt sem kötötte az I. rendű alperest a II. rendű alperes azon véleménye, miszerint nem állapítható meg de jure hontalanság. Az ebben a kérdésben való döntéshozatal ugyanis az I. rendű alperes hatásköre, a II. rendű alperes csak külpolitikai szempontú tájékoztatással – még csak nem is szakhatósági véleménnyel – szolgálhat a döntéshozatal szempontjából releváns tények és körülmények tekintetében.

[11] A bíróság megítélése szerint az alperesek tévesen tulajdonítottak jelentőséget az útlevelelben szereplő PSE országkódnak akként, hogy az palesztin állampolgárságot jelölne, hiszen ezt a repüléstechnikai kódot olyan területek is megkapják, amelyek nyilvánvalóan nem önálló államok, szerepel is a nevük mellett – Palesztinát is beleértve – a függetlenség hiányának jelölése a kapcsolódó adatlapon. Az alperesek nem támasztották alá országinformációval, hogy a felpereséhez hasonló útlevelel lehetséges volt-e szabadon hazatérni háborús viszonyok hiányában. Ez a visszatérés háborún kívüli biztos lehetőségével kapcsolatos tisztázatlanság csak azért nem alapozta meg önmagában a keresettel támadott határozat megsemmisítését és új eljárás elrendelését, mert összességében megállapítható volt a palesztin állampolgárság hiánya.

[12] A törvényszék rámutatott, hogy a keresettel támadott határozat megsemmisítésére és az I. rendű alperes új eljárásra kötelezésére azért van szükség, mert ugyan a peradatok alapján „valószínűsített”, hogy a felperes megfelel a Hontalansági Egyezmény 1. cikk 1. bekezdése szerinti hontalan fogalomnak, így az I. rendű alperesnek a Hontalansági Egyezmény 1. cikk 2. bekezdés (i) és (ii) pontjában meghatározott kizáró okokat kell vizsgálnia, azaz, hogy a felperes vonatkozásában fennállnak-e olyan okok, amelyek miatt – bár hontalan – ki van zárva a Hontalansági Egyezmény alkalmazásából. Ezzel összefüggésben egyrészt azt kell megvizsgálnia, hogy a felperes az Egyesült Nemzetek Szerveitől védelemben vagy segélyben részesül-e. Másrészt arra kell a vizsgálatnak irányulnia, hogy a felperes Magyarországra érkezését megelőzően lakott-e olyan államban, ahol élvezhetett (és élvezhetne) az ottani állampolgárokéval egyenértékű gazdasági és szociális jogokat, és igenlő esetben rászorultság hiánya miatt kellene elutasítani a hontalanság megállapítása iránti kérelmét.

[13] Az új eljárásra adott iránymutatásában a Kúria Kfv.II.38.067/2018/6. számú ítéletére is figyelemmel az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a fenti vizsgálatokkal összefüggésben az I. rendű alperesnek szükséges elvégeznie az uniós esetjog tanulmányozását, valamint az annak alapján még szükséges tényfeltárást, és mindezek alapján kell megítélni azt, hogy fennáll-e a kizáró ok a felperessel szemben.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[14] A jogerős ítélet ellen az I. rendű alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését és az ügyben új – a keresetet, mint megalapozatalant elutasító – határozat meghozatalát kérte.

[15] Felülvizsgálati kérelmének befogadását a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. (1) bekezdés a) pontjának aa), ad) és b) pontjára hivatkozva kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet eltér a Kúria Kfv.II.38.067/2018/6. számú ítéletében foglaltaktól, amely kimondja, hogy „az államiság kérdésében az alperes nem foglalhat állást. Azonban az államiság kérdésének vizsgálata, megítélése nem lehet a bíróság feladata sem, ha az nem lehetett a hatóság feladata sem.” ([16] bekezdés). Ennek ellenére a bíróság a jogerős ítéletben Palesztinával kapcsolatban megállapította, hogy az nem minősül államnak, nincs saját joga, valamint állampolgárai sincsenek.

[16] Az elsőfokú bíróság továbbá a precedensképes ítélet iránymutatásából tévesen vonta le azt a következtetést, hogy nem tisztázott mely szerv szakmai feladata a hontalan fogalomnak megfelelés vizsgálata. A hivatkozott kúriai ítélet alapján „a miniszter feladata erről tájékoztatást nyújtani”. A II. rendű alperes állásfoglalása alapján a felperes esetében de jure hontalanság nem állapítható meg, továbbá de facto hontalanság az eljárás során nem merült fel, így a Hontalansági Egyezmény, valamint a Btátv. alapján a kizáró okok vizsgálata nem szükséges. A felperes palesztin állampolgár jelenleg is kiutasítás hatálya alatt áll.

[17] Az I. rendű alperes szerint az ítéletben a Montevideói Egyezményre hivatkozás azért sem helytálló, mert az kihirdetés hiányában nem vált a belső jog részévé, a Kúria precedensképes Kfv.II.38.067/2018/6. számú ítélete [18] bekezdésében megállapította, hogy az egyezménynek nincs relevanciája, az államiság kritériumait nem a bíróságnak kell megítélnie, és a hatóságnak sem kell vizsgálnia.

[18] Kiemelte, hogy a Btátv. az egyénre vonatkozóan határoz meg hatáskört, de külön nem tér ki a hontalan fogalom elemeinek értelmezésére, a 90. § (1) bekezdésben a kérelmező részére ír elő valószínűsítési kötelezettséget a hontalanság tekintetében. Az idegenrendészeti hatóság feladatköre annak megállapítása, hogy a kérelmet benyújtó egyén valószínűsíti vagy igazolja-e bármely állam saját joga szerinti állampolgárságának való megfelelés hiányát. Ezzel összefüggésben a tényállást a II. rendű alperes állásfoglalásával feltárta, tisztázta, és

megállapította, hogy a felperes a hontalanság fogalmának nem felel meg, a hontalanságát nem igazolta és nem valószínűsítette.

[19] Hivatkozása szerint a Btátv. indokolásából sem lehet kiolvasni azon jogalkotói szándékot, amely szerint a hontalanság fogalmi elemeinek való megfelelés feltárása kizárólagosan idegenrendészeti hatáskör alá tartozna, ennek vizsgálata a külgazdasági és külügyminiszter feladata. A külügyminiszter állásfoglalása a hontalansági fogalmi elemek meghatározásában sem az idegenrendészeti hatóság, sem a bíróság által nem vitatható. E jogkérdésben is eltért az elsőfokú bíróság a referencia ítélettől, amikor az ítélet [33] bekezdésében maga rendelkezett arról, hogy a felperes hontalan.

[20] A II. rendű alperes észrevételt terjesztett elő, amelyben egyetértett az I. rendű alperes azon álláspontjával, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben kifejtettek szerint jogszabálysértő.

[21] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte elsődlegesen annak megállapításával, hogy az elsőfokú bíróság érvelése megfelel mind a jogszabályoknak, mind pedig a Kúria joggyakorlatának. Másodlagosan azzal, hogy a megismételt eljárásban a II. rendű alperesnek arra kell választ adnia, hogy Palesztina állam-e, továbbá – a Kúria Kfv.38.067/2018/6. számú ítéletének [17] és [20] pontjaiban foglaltak alapján – arra, hogy a felperes esetében fennáll-e az Egyezmény 1. cikk 2. pont (ii) pontjában foglalt kizáró ok, majd pedig ezek és a felperes személyes körülményeinek vizsgálata alapján kell az I. rendű alperesnek választ adnia arra, hogy a felperes esetében megvalósul-e a Hontalan Egyezmény 1. cikk 2. pont (i) pontjában foglalt kizáró ok és mindezek után kell arról döntést hoznia az I. rendű alperesnek – az ítélet iránymutatásai alapján –, hogy a felperes hontalanként elismerhető-e.

[22] Kifejtette, hogy az I. rendű alperes félreértelmezi a Kúria Kfv.II.38.067/2018/6. számú ítéletének előírásait, amikor azzal érvel, hogy a II. rendű alperesnek van kizárólagos joga arra, hogy a Hontalansági Egyezmény szerinti hontalanság fogalmát, illetve fogalmi elemeit vizsgálja, továbbá a kérelmező állampolgárságával kapcsolatban állást foglaljon. Véleménye szerint a Kúria álláspontja egyértelműen az, hogy a II. rendű alperesnek nem feladata arról állásfoglalást adni, hogy a felperes hontalannak minősül-e. A felperes hontalansága kapcsán a II. rendű alperes legfeljebb javaslattal élhet, kötelező állásfoglalást nem adhat.

[23] A II. rendű alperes mivel nem nyilatkozott Palesztina államként való elismerése kapcsán, ezért a bíróságra hárult annak eldöntése, hogy Palesztina állam-e, amelyre vonatkozóan az ítélet részletes indokolást tartalmaz. A másik értelmezés alapján ismételt meg kell vizsgálni Palesztina államiságának kérdését a II. rendű alperestől kért állásfoglalás alapján, de az új eljárásban az I. rendű alperesnek kell döntenie, hogy a felperes hontalannak minősül-e, valamint abban a kérdésben, hogy esetében fennáll-e a Hontalansági Egyezmény 1. cikk 2. pont (i) pontjában foglalt kizáró ok.

A felülvizsgálati kérelem befogadásának indokai

[24] A Kúria az I. rendű alperes felülvizsgálati kérelmét a Kp. 118. § (1) bekezdés b) pontja alapján fogadta be annak vizsgálata érdekében, hogy az elsőfokú bíróság a „hontalan” fogalmának értelmezése és tényének igazolása körében eltért-e a Kúria Kfv.II.38.067/2018/6. számú közzétett határozatától.

A Kúria döntése és jogi indokai

[25] A felülvizsgálati kérelem – az alábbiakban szerint – megalapozott.

[26] A Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó 108. § (1) bekezdése szerint a Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelem keretei között vizsgálja felül és a 120. § (5) bekezdése alapján a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján hozza meg döntését.

[27] A Kúriának a felülvizsgálattal érintett körben abban kellett állást foglalnia, hogy az elsőfokú bíróság jogértelmezése a hontalanság fogalmi elemeinek való megfelelés és az ehhez kapcsolódó államiság kérdéskörében megfelel-e a Kúria Kfv.II.38.067/2018/6. számú határozatában foglaltaknak.

[28] A Kúria elsőként azt vizsgálta, hogy a perek között fennáll-e az ügyszakosság. A Kúria Jogszakági Panaszz Tanácsa a Jpe.I.60.002/2021/7. számú határozatában munkálta ki az ügyszakosság megállapításának kritériumait. Eszerint „az ügyszakosság több tényező által befolyásolt, összetett jogfogalom, amelyet mindig esetről esetre kell vizsgálni. Nincs ügyszakosság eltérő anyagi jogi háttérű, azonos anyagi jogi háttér mellett eltérő kérelmet tartalmazó, vagy azonos anyagi jogi háttér mellett eltérő tényállású közigazgatási ügyek és annak alapján indult közigazgatási jogviták között. Alappal kérdőjelezhető meg az ügyszakosság továbbá: azonos anyagi jogi háttér mellett eltérő kereseti vagy eltérő felülvizsgálati érvelés esetén.”

[29] A Kúria megállapította, hogy a perbeli, valamint a Kúria Kfv.II.38.067/2018/6. számú ügy tényállása és anyagi jogi háttére szinte teljes mértékben megegyezik, mert mind a perbeli, mind a hivatkozott ügyben az I. rendű alperes a palesztin felpereseknek a PH által kiállított útiokmány és anyakönyvi kivonat birtokában hontalan státusz megállapítása iránti kérelmeit elutasította azzal az indokkal, hogy a felperesek a csatolt okiratok és a Külgazdasági és Külügyminisztérium Konzuli és Állampolgársági Főosztály állásfoglalása alapján a Hontalansági Egyezmény I. fejezet 1. cikk. 1. pontja szerinti hontalan személynek nem tekinthetők. A belső jog tekintetében van annyi eltérés, hogy a Kfv.II.38.067/2018/6. számú ítélet felperese még a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (Harmtv.) hatálya alá tartozott, de annak 2. § b) pontja (hontalan fogalma) tartalmilag megegyezik a jelen ügyben alkalmazandó Btvtv. 8. § c) pontjával. Ugyanakkor mindkét ügyben ugyanaz a jogkérdés képezte a jogvita tárgyát, nevezetesen, hogy a hontalan fogalmának megfelelés megállapítása során egy állam önálló

állami entitásként való elismerésének kérdése kinek a feladatát képezi. Ennek következtében a felülvizsgálati bíróság az ügyszabotosságot megállapította.

[30] A Kúria a Kfv.II.38.067/2018/6. számú ítélet [16] bekezdésében egyértelműen kimondta, hogy „az államiság kérdésében az alperes nem foglalhat állást. Azonban az államiság kérdésének vizsgálata, megítélése nem lehet a bíróság feladata sem, ha az nem lehetett a hatóság feladata sem.” Ezzel összefüggésben azt is megállapította, hogy „annak eldöntéséhez, hogy a felperes hontalannak minősül-e, a külgazdasági és külügyminiszter állásfoglalásának beszerzése szükséges. Annak részletes feltárása, hogy a felperes (illetve a hozzá hasonló helyzetben lévő személyek) esetében a palesztin (vagy akár az izraeli) jog milyen jogok gyakorlását teszi lehetővé olyan külpolitikai kérdés, amelyet nem a hatóság és nem a bíróság jogosult feltárni, tisztázni. A miniszter feladata erről tájékoztatást nyújtani konkrét és részletes válaszában (Indokolás [17] bekezdés).” A Montevideói Egyezménynek nincs relevanciája, az államiság kritériumait nem a bíróságnak, de a hatóságnak sem kell megítélnie és vizsgálnia. A kiadott okmányokon túlmenően Palesztinának mint államnak a megítélése a külpolitikáért felelős külgazdasági és külügyminiszter állásfoglalása alapján kerülhet megállapításra és vizsgálatra az, hogy saját joga alapján a felperes palesztin állampolgárnak vagy hontalannak minősül (Indokolás [18] bekezdés).

[31] Az elsőfokú bíróság a Hontalansági Egyezmény 1. cikk. (1) bekezdése szerinti „hontalan személy” („akit egy állam sem tart saját joga alapján állampolgárának”). kifejezésnek való megfelelés körében a Kúria fenti iránymutatásával szemben a Montevideói Egyezményben lefektetett kritériumok alapján maga vizsgálta meg, hogy Palesztina nemzetközi jogi értelemben tekinthető-e önálló államnak és az ítélet [22] bekezdésében azt a következtetést vonta le, hogy „Az izraeli megszállás, a részleges szuverenitás, az izraeli kontroll alatt álló okmánykiadás és be/kiutazás, valamint a palesztin állampolgársági törvény hiánya mind olyan tényezők, amelyek összességükben arra engednek következtetni, hogy nemzetközi jogi értelemben nem tekinthetjük Palesztinát olyan entitásnak, amely államnak megfelelő szinten lenne képes óvni és szolgálni a lakosságát.” Ebben a kérdésben tehát egyértelműen eltért a Kfv.II.38.067/2018/6. számú ítélet elvi jellegű megállapításaitól, ami önmagában megalapozza a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését.

[32] A Kúria rámutat, hogy az ügy központi kérdése az, hogy az I. rendű alperes az idegenrendészeti hatósági eljárásban beszerzett a II. rendű alperes állásfoglalása alapján a felperes palesztin állampolgárságára vonatkozóan jogszerű döntést hozott-e. Ezzel összefüggésben a perben az állásfoglalás értékelés tárgyát képezhette, de csak abból a szempontból, hogy a felperes esetében az állampolgársághoz köthető összes releváns körülmény vizsgálata megtörtént-e. Ha a bíróság megállapítása szerint az állásfoglalás hiányos vagy nem egyértelmű, az legfeljebb a hatósági határozat megsemmisítését és az új eljárás elrendelését alapozhatja meg, de sem az I. rendű alperes, sem a bíróság az állásfoglalást nem mellőzheti és nem veheti át a II. rendű alperestől Palesztina államként való elismerése kérdésében a 182/2022 (V.24.) Korm. rendelet 142. § (2) bekezdés c) pont cc) alpontjában megállapított hatáskörét. Tehát abban a kérdésben, hogy felperes esetében fennáll-e a hontalanság törvényi feltétele a bíróság kizárólag jogértelmezés útján nem állapíthatta volna meg, hogy „a periratok alapján valószínűsíthető, hogy a felperes megfelel az Egyezmény 1. cikk 1. bekezdése szerinti hontalan fogalomnak” (Indokolás [26] bekezdés).

[33] A hontalanság értelmezése tekintetében a Kúria továbbra is iránymutatónak tartja az Alkotmánybíróság 14/2021. (IV. 23.) AB határozatában foglaltakat.

[34] Eszerint a hontalanság ténykérdés: a hontalan személy attól a pillanattól hontalannak minősül, hogy megfelel a Hontalansági Egyezmény feltételeinek, mely tény hontalansági eljárásban történő megállapítása pusztán deklaratív jellegű (az ENSZ Menekültügyi Főbiztosának A hontalanságról szóló 3. számú iránymutatása, 7. pont). Azáltal, hogy maga a Hontalansági Egyezmény rögzíti azokat az anyagi jogi feltételeket, amelyek teljesülése esetén a kérelmező hontalansága megállapításra kerül, biztosított, hogy a hontalansági eljárás lefolytatása bármely, a Hontalansági Egyezményben részes államban azonos eredményre vezessen abban az anyagi jogi kérdésben, hogy a kérelmező hontalannak minősül-e. {Indokolás [14] bekezdés}

[35] A Hontalansági Egyezmény, miközben az eljárásrend meghatározásával összefüggésben a részes államok számára nagyfokú szabadságot tesz lehetővé, nem enged az egyes részes államok számára mérlegelést abban a kérdésben, hogy mely feltételek fennállása értékelhető a kérelmező hontalanságának megállapítása mint anyagi jogi kérdés vizsgálata során. A Hontalansági Egyezmény 1. cikk 2. pontjában szereplő feltételek objektív jellegűek, és azt biztosítják, hogy a hontalanság mint ténykérdés megítélése tekintetében azonos bizonyítékok alapján bármely részes államban azonos döntés szülessen abban az anyagi jogi kérdésben, hogy a kérelmező hontalannak minősül-e. {Indokolás [20] bekezdés}

[36] A Hontalansági Egyezmény 1. cikk az alábbiak szerint rendelkezik:

1. A jelen Egyezmény céljából a „hontalan személy” kifejezés olyan személyt jelent, akit egy állam sem tart saját joga alapján állampolgárának.

2. A jelen Egyezmény nem vonatkozik:

(i) olyan személyekre, akik jelenleg – az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosának kivételével – az Egyesült Nemzetek szerveitől vagy szervezeteitől védelemben vagy segélyben részesülnek, addig, amíg ez a védelem vagy segély fennáll;

(ii) olyan személyekre, akiket annak az országnak az illetékes hatóságai, melyben lakóhelyük van, olyan személyeknek ismertek el, mint akiket megilletnek az adott ország állampolgárságának birtoklásával járó jogok és kötelezettségek;

(iii) olyan személyekre, akiket illetően komoly okok állnak fenn annak feltételezésére, hogy:

a) a nemzetközi okmányokban megfogalmazottaknak megfelelően béke elleni, háborús vagy az emberiség elleni bűnöket követtek el;

b) a tartózkodási helyük államán kívül, mielőtt abba az államba bebocsátást nyertek, súlyos, nem politikai bűncselekményt követtek el;

c) az Egyesült Nemzetek céljaival és elveivel ellentétes cselekmények elkövetésében vétkesek.

[37] A Btátv. 245. § (1) bekezdése értelmében: „A hontalanság megállapítására irányuló kérelmet határozattal el kell utasítani, ha a kérelmező a) a 2002. évi II. törvénnyel kihirdetett, az Egyesült Nemzetek Szervezete keretében New Yorkban, 1954. szeptember 28-án létrejött, a Hontalan Személyek Jogállásáról szóló Egyezmény 1. cikk 2. bekezdésének hatálya alá tartozik, b) állampolgárságát szándékosan, a hontalan státusz megszerzésének céljából szüntette meg, vagy c) tartózkodása sérti vagy veszélyezteti Magyarország nemzetbiztonságát.

[38] A Btátv. 245. § (1) bekezdése tehát külön pontokban egyaránt tartalmazza a kérelem elutasításának anyagi jogi és eljárásjogi feltételeit, melyek alkalmazása a hontalanság fennállása tekintetében eltérő megállapítások megtételét (vagy ellenkezőleg, éppen az ilyen megállapítások mellőzését) igényli.

[39] A Btátv. 90. §-a alapján a kérelmezőt terheli a hontalan minőségének valószínűsítése vagy igazolása. A törvény nem határozza meg a hontalanság fennállását igazoló okiratokat. Ebből következően minden olyan okirat alkalmas lehet e követelmény igazolására, amely hitelt érdemlően tanúsítja, hogy a kérelmezőt egyetlen állam sem ismeri el állampolgárának. A Btávhr. 41. § (1) bekezdése azonban példálózó felsorolást ad arra nézve, hogy „különösen” mely információk figyelembevételével kell megállapítani a hontalanság fennállását. A fentiekre figyelemmel a közigazgatási perben eljáró bíróság is csak az idegenrendészeti eljárásban benyújtott iratok, vélemények, nyilatkozatok alapján vizsgálódhat abban a kérdésben, hogy a felperes elismerhető-e a Btátv. 8. § c) pontja alapján – azonosan a Hontalansági Egyezmény 1. cikk 1. pontjával – hontalannak, azaz olyan személynek, akit saját joga alapján egyik állam sem ismeri el állampolgárának. Ezzel összefüggésben az anyagi jogi feltétel fennállását (állam, annak joga, állampolgárság) a bíróság csak akkor állapíthatja meg, ha azt a II. rendű alperes állásfoglalása is alátámasztja, mert az államiság megítélése olyan külpolitikai kérdés, amelyben nincs törvényes lehetőség a felülmérlegelésre sem az I. rendű alperes, sem a bíróság eljárásában.

[40] A Kúria hangsúlyozza, hogy az I. rendű alperes kötelezettsége a hontalan tényállás feltárása a II. rendű alperes megkeresésével és állásfoglalásának figyelembevételével, valamint a felperes egyedi körülményeinek, nyilatkozatának értékelése. Elsőként a kérelem benyújtásának eljárásjogi feltételeit kell vizsgálni [Btátv. 245. § (1) bekezdés b) és c) pontja], amelynek fennállása esetén a kérelmet a hontalanság vizsgálata nélkül kell elutasítani. Eljárásjogi akadály hiányában a Btátv. 245. § (1) bekezdés a) pontja a Hontalansági Egyezmény hatálya alá tartozás mint anyagi jogi feltétel vizsgálatát követeli meg az eljáró hatóságok részéről, és ebben az esetben a kérelem elutasítása egyben annak megállapításával jár, hogy a kérelmező nem minősül hontalannak.

[41] A Kúria rámutat, hogy az I. rendű alperes megalapozottan állította, hogy a jogerős ítélet sem a vonatkozó törvényi szabályozásnak, sem a Kúria közzétett gyakorlatának nem felel meg.

[42] A fentiek alapján a Kúria megállapította, hogy jogerős ítélet jogkérdésben eltért a Kúria határozatától, ezért azt a Kp. 121. § (1) bekezdés a) pontja alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokon eljáró bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította.

[43] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak a felperes keresetét ismételten el kell bírálnia azzal, hogy a hontalanság vizsgálata során a jelen ítéletben kifejtett eljárásrend betartása mellett kell állást foglalni a támadott határozat jogszerűségéről.

A döntés elvi tartalma

[44] A közigazgatási perben eljáró bíróság a hontalanság megállapítása körében csak az idegenrendészeti eljárásban benyújtott iratok, vélemények, nyilatkozatok alapján vizsgálódhat. Abban a kérdésben, hogy a felperes olyan személynek tekinthető-e, akit saját joga alapján egyik állam sem ismeri el állampolgárának, valamint fennállnak-e a Hontalansági Egyezmény 1. cikk 2. pont (ii) pontjában írt feltételek a külpolitikáért felelős miniszter tehet javaslatot.

[45] *Az államiság kritériumai a Montevideói Egyezmény alapján nem vizsgálhatók. Az államiság megítélése olyan kérdés, amelyben nincs törvényes lehetőség a felülmérlegelésre sem az idegenrendészeti hatóság, sem a bíróság eljárásában.*

Záró rész

[46] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó 107. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül bírálta el, mert a felek tárgyalás tartását nem kérték és azt a Kúria sem tartotta szükségesnek az ügyben.

[47] Az I. rendű alperes felülvizsgálati eljárásban felmerült költségének összegét a Kúria a Kp. 110. § (3) bekezdése alapján állapította meg azzal, hogy annak viseléséről az új határozatot hozó bíróság dönt. A Kúria a felülvizsgálati eljárási költséget a Kp. 35. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 82. § (2)-(3) bekezdései, valamint a felülvizsgálati kérelemben megjelölt, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) bekezdésére figyelemmel, a felszámítással egyező összegben határozta meg. A felperes és a II. rendű alperes a felülvizsgálati eljárásban költséget nem számítottak fel.

[48] A végzés elleni további felülvizsgálatot a Kp. 116. § d) pontja zárja ki.

Dr. Sugár Tamás s.k.

a tanács elnöke

Dr. Dobó Viola s.k.

előadó bíró
bíró

Dr. Balogh Zsolt s.k.

Dr. Figula Ildikó s.k.
s.k.

bíró

Dr. Kiss Árpád Lajos

bíró